

PEDAGOGISCH WERKPLAN

Kinderdagverblijf

Kinderbolwerk

versie 11 • juli 2026

kinderopvang walcheren

Beheer

Versienummer	Datum	Wat is er gewijzigd?
01	15-03-2022	Nieuw document
02	01-06-2023	Aanpassing openingstijden
03	8 -11-2023	Aanpassing samenvoegen
04	28-11-2023	Aanpassing openingstijden superflexgroep
05	03-04-2024	Samenvoegen einde van de dag
06	23-09-2024	Aanpassen openingstijden groep 1 en wenperiode verwijderd
07	28-01-2025	Aanpassing samenvoegen
08	23-12-2025	Pedagogisch medewerker(s) gewijzigd naar pedagogisch professionals(s). Aanpassing wijziging groepen (0-2 jaar en 2-4 jaar).
09	25-03-2026	Uitstapjes aangepast.
10	31-03-2026	Aanpassing openingstijden en toegevoegd tijdelijke opvang groep 4 op bonte koets tijdens verbouwing met aangepaste openingstijden.
11	28-07-2026	Aanpassingen openingstijden groep 4 vanwege verbouwing eruit gehaald. Toevoeging over incidenteel samenvoegen van groepen in schoolvakanties.

Inhoudsopgave

De best mogelijke start	4
Onze locatie	5
Brengen en ophalen	7
Oog voor signalen	8
Zelf doen	9
Lekker voorspelbaar	10
Aan de praat	12
Spelend leren	13
De eerste vriendschappen	15
Zoveel te ontdekken!	16
Opvang buiten de eigen stamgroep	17
Doorgaande lijn	18
Tot slot	19

De best mogelijke start

Dit pedagogisch werkplan is een locatiespecifieke vertaling van het pedagogisch beleidsplan van Kinderopvang Walcheren.

Het maakt duidelijk op welke manier het pedagogisch handelen vorm krijgt op onze locatie. Het geeft je als ouder of verzorger een duidelijk beeld van de manier waarop we bij Kinderbolwerk werken.

Voor de leesbaarheid spreken we over het kind in de hij-vorm en bij ouders/verzorgers over de ouder. We gebruiken de volgende afkortingen: KDV voor kinderdagverblijf, PG voor peutergroep en BSO voor buitenschoolse opvang.

Onze locatie

Naam locatie:	Kinderbolwerk
Straat en huisnummer:	Nederstraat 39
Postcode en plaats:	4332 AX Middelburg
Telefoonnummer groep 1:	06-18301227
Telefoonnummer groep 2:	06-48456957
Telefoonnummer groep 3:	06-48456953
Telefoonnummer groep 4:	06-39087139
E-mailadres Kinderbolwerk groep 1,2,3:	Kinderbolwerk@skow.nl

Kindercentrum Kinderbolwerk ligt aan de rand van het historische centrum van Middelburg, achter basisschool TEC (één van de Archipelscholen). Dit centrum heeft vier groepen:

- KDV-groep 1, 0-2 jaar.
- KDV-groep 2, 0-2 jaar
- KDV-groep 3, 2-4 jaar
- KDV-groep 4, 2-4 jaar

Kinderbolwerk ligt naast stadspark het Bolwerk. Als het even kan maken we daar graag een wandeling met de kinderen.

Uniek aan Kinderbolwerk is de grote schaduwrijke tuin, waar de kinderen heerlijk buitenspelen. Er ligt een grote zandbak, er staat een schuur vol met kinderfietsen en trapauto's en er kan gegleden worden van twee glijbanen. In de ontdektuin mogen de kinderen op ontdekkingsstocht over een pad met verschillende soorten tegels en zich verstoppen achter struiken. Voor de allerkleinsten hebben we een babytuin, een stuk omheind kunstgras waar de kleintjes in alle veiligheid spelen. Onze locatie heeft maar liefst acht slaapkamers.

Ouders hebben een tag nodig om Kinderbolwerk binnen te komen. Wij werken met dit systeem zodat geen onbevoegde personen ongezien in het gebouw rondlopen.

Als we in de buurt een uitstapje willen doen kunnen we met de bolderkar of wandelend een rondje over het bolwerk lopen. Op een rustige dag kunnen we naar de bootjes kijken of naar het ringrijden kijken op het abdijplein. In de omgeving van Kinderbolwerk is van alles te beleven en te ontdekken. We spelen in op wat de seizoenen te bieden hebben. Bij uitstapjes zorgen we ervoor dat onze pedagogisch professionals zichtbaar en hoorbaar zijn voor andere volwassenen. Dit geldt ook voor de pedagogisch professionals die achterblijven op de locatie.

Openingstijden

Groep	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Groep 1 (0-2 jaar)	7.30 – 18.00 uur	7.30 – 18.00 uur	7.30 – 18.00 uur	7.30 – 18.00 uur	7.30 – 13.15 uur
Groep 2 (0-2 jaar)	7.00 – 18.30 uur	7.00 – 18.30 uur	7.00 – 18.30 uur	7.00 – 18.30 uur	7.00 – 18.30 uur
Groep 3 (2-4 jaar)	7.00 – 18.30 uur	7.00 – 18.30 uur	7.30 – 18.00 uur	7.00 – 18.30 uur	7.00 – 18.30 uur
Groep 4 (2-4 jaar)	7.30 – 18.00 uur	7.30 – 18.00 uur	Gesloten	7.30 – 18.00 uur	7.30 – 18.00 uur

Groepsopbouw

Iedere groep heeft zijn eigen, vaste pedagogisch professionals. Dit is fijn en vertrouwd voor de kinderen en ouders. De pedagogisch professionals kennen de kinderen en weten wat zij moeten doen om in te spelen op de wensen en behoeften van ieder kind. Bij ziekte of afwezigheid wordt een professional waar mogelijk vervangen door vaste collega's, waarbij rekening gehouden wordt met professionals die de kinderen kennen. Naast vaste pedagogisch professionals heeft ook iedere groep zijn eigen ruimte met een herkenbare inrichting. Een fijne, rustige en gezellige plek waar een kind zich thuis voelt. Met een inrichting die wij afstemmen op de leeftijd, ontwikkelingsfase en spelbehoeften van kinderen. Op deze manier kunnen de pedagogisch professionals optimaal inspelen op de behoeften en de emotionele veiligheid van alle kinderen. Door samen in een groep opgevangen te worden, worden kinderen uitgedaagd om sociale vaardigheden te ontwikkelen en te leren met elkaars behoeften rekening te houden.

Op Kinderbolwerk werken wij met horizontale groepen. Op onze horizontale groepen zitten kinderen van bijna dezelfde leeftijd bij elkaar (nul tot twee jaar en twee tot vier jaar). Hierdoor kunnen pedagogisch professionals beter inspelen op het ontwikkelingsniveau van de kinderen en zich specialiseren in de bijzondere kenmerken en behoeften van de specifieke leeftijdscategorie. Kinderen in deze groepen maken gemakkelijk vriendjes en zoeken elkaar op in hun spel, omdat de leeftijdsverschillen klein zijn. Terwijl de jonge kinderen juist rustig en geconcentreerd kunnen spelen.

	Groep 1	Groep 2	Groep 3	Groep 4
Leeftijd	Groep 1: 0 tot 2 jaar	Groep 2: 0 tot 2 jaar	Groep 3: 2 tot 4 jaar	Groep 4: 2 tot 4 jaar
Aantal kinderen maximaal	14	14	16	14
Aantal pedagogisch professionals	3	4	4	4

De kinderen zijn geplaatst in een vaste stamgroep. Het is mogelijk dat kinderen in een tweede stamgroep worden opgevangen. Dit gebeurt altijd met toestemming van de ouders gedurende een bepaalde periode.

Brengen en ophalen

In dit hoofdstuk lees je wat we van jou als ouder verwachten bij het brengen en halen van je kind.

Bij binnenkomst groeten we altijd eerst: “Fijn dat je er bent!” We maken een praatje, want we willen graag weten hoe laat het kind bijvoorbeeld de laatste fles heeft gehad of hoe het heeft geslapen. Ook willen we weten of er bijzonderheden zijn waarvan wij op de hoogte moeten zijn. We horen het graag.

Ouders kunnen de kinderen het beste thuis al vertellen wat er staat te gebeuren. Hoe jong kinderen ook zijn, ze zijn op die manier voorbereid en herkennen op den duur de regelmaat. De voorspelbaarheid (het weten waar ze aan toe zijn) schept een gevoel van veiligheid.

Ouders blijven in de gang en dragen het kind over aan de medewerker bij de deur van de groep. Deze medewerker is niet altijd de mentor, maar wel een vaste pedagogisch professional van de groep. Vanaf het moment van afscheid, valt het kind onder onze verantwoordelijkheid. Bewust afscheid nemen is erg belangrijk. Zo weet een kind waar het aan toe is en leert het erop vertrouwen dat ouders weer terugkomen. Een kort afscheid is het beste. Wanneer afscheid nemen duidelijk is en niet lang duurt is de situatie het meest overzichtelijk.

Als het kind niet door de betreffende ouder/verzorger opgehaald wordt, dient persoonlijk aan de pedagogisch professional vermeld te worden wie het kind komt ophalen. Belangrijk hierbij is:

- Als degene die het kind komt halen een, voor de pedagogisch professional onbekend persoon is, dan dient deze persoon zich, bij twijfel, te legitimeren. Er wordt genoteerd wie het kind komt ophalen;
- Kinderen van wie niet is doorgegeven dat zij door een ander dan de ouder/verzorger, of de bij ons opgegeven personen worden opgehaald, worden niet meegegeven;
- Kinderen worden niet meegegeven aan kinderen in de basisschoolleeftijd. Wordt een kind opgehaald door een kind van 12 jaar tot 18 jaar, dan dienen ouders hier schriftelijk toestemming voor te geven.

Oog voor signalen

We zijn gevoelig voor de signalen die kinderen op het kinderdagverblijf afgeven. Door goed te kijken, oogcontact te maken, vragen te stellen en te luisteren, proberen we de signalen goed te begrijpen en daar op een juiste manier op te reageren.

Hierdoor voelen de kinderen zich begrepen, geaccepteerd en veilig. Zo geven we de kinderen wat ze nodig hebben en leren we ze zo snel mogelijk kennen.

Elkaar leren kennen

Ineens is het zo ver: voor de eerste keer naar het kinderdagverblijf. Niet alleen voor het kind, maar ook voor de ouders is dat heel spannend. Een kind voelt zich sneller veilig als het aanvoelt dat papa of mama zich ook veilig voelt. We vinden het daarom heel belangrijk dat jullie de overtuiging hebben dat je jouw kind met een gerust hart kunt achterlaten. Dat gevoel van veiligheid begint eigenlijk al bij de rondleiding. We staan open voor alle vragen en houden van een open aanspreekcultuur. Tijdens de intake maken jullie kennis met de mentor. Dan begint het leren kennen van het kind al. Ouders vertellen hoe het kind thuis is, waar het graag mee speelt en op welke manier het graag getroost wordt. We stellen en beantwoorden allerlei vragen en vullen samen het intakeformulier in. Daarbij bespreken we ook hoe we het kind voorstellen aan de groep en op welke manier we kinderen bij elkaar betrekken. Als een kind voor het eerst komt, begint het elkaar leren kennen echt. Ook laten we het kind stap voor stap kennismaken met de ruimte, zodat het weet waar het kan spelen, rusten en eten. Soms is dit best lastig. Soms kost het even tijd voordat kinderen hun leeftijdgenootjes en de pedagogisch professionals kennen. Het is heel belangrijk dat de ouder dan toch afscheid neemt en dit afscheid kort houdt. Op den duur leren kinderen dat jullie terugkomen en zal het afscheid steeds meer ontspannen verlopen. Ieder kind is anders en zo zal ook het afscheid en de tijd om te wennen bij ieder kind anders verlopen. Via het ouderportaal houden we de ouders op de hoogte van het reilen en zeilen bij ons. Wij doen sowieso onze uiterste best om alle kinderen zich zo prettig mogelijk te laten voelen.

Wij zijn er voor je

Wanneer jullie kind voor het eerst binnenkomt, komt het in een nieuwe ruimte met onbekende gezichten en geluiden. Wij zien jullie kind en hebben oog voor zowel nieuwsgierigheid als spanning. We laten rustig zien waar alles te vinden is en wie er op de groep zijn. In de kring stellen we jullie kind voor aan de andere kinderen en noemen we hun namen. Sommige kinderen willen graag op schoot, anderen ontdekken liever zelf. Beide is goed. Jullie kind mag wennen op een manier en tempo dat bij hem of haar past. We ontdekken samen het lokaal, spelen of kijken eerst rustig vanaf de bank of de grond. Er is altijd een pedagogisch professional in de buurt, zodat jullie kind zich nooit alleen voelt.

Zodra kinderen zich veilig voelen gaan ze spelen en zich ontwikkelen. Ieder kind is anders en mag zijn wie het is. Wij volgen de kinderen en herkennen de signalen. De pedagogisch professionals hebben onderling goed contact en overleggen samen, zodat we alle kinderen goed begrijpen en de begeleiding kunnen geven die ze nodig hebben. Zo bouwen wij een fijne en vertrouwde band op samen.

Zelf doen

Op het kinderdagverblijf stimuleren we kinderen actief om eigen keuzes te maken en met eigen ideeën en oplossingen te komen. Want: wie zelf mag proberen, houdt zin om te leren.

Zo leren kinderen nieuwe vaardigheden en krijgt het zelfvertrouwen een boost. Ook leren we de kinderen dat elk kind uniek is en mag zijn wie hij is. Iedereen heeft talenten en je komt verder als je elkaar een handje helpt.

Help mij het zelf te doen

Geen enkel kind is hetzelfde. Kinderen mogen zich daarom in hun eigen tempo ontwikkelen. We stimuleren ze beetje bij beetje steeds meer zelfstandig te worden. Dit gaat stapje voor stapje. Het begint al vroeg. Een baby leert al zelf mee te helpen door zijn armen uit te strekken bij het aankleden. Op den duur krijgt het kind door dat het zelf een sok uit kan trekken. Dan weten wij dat we een stapje verder kunnen gaan. Misschien kan het kind nu ook met wat hulp leren een sok aan te trekken! De stap van een fles naar een beker vereenvoudigen we door een speciale beker aan te bieden. Zo leert het kind zelf de beker naar zijn mond te brengen en is de stap naar een gewone beker snel gemaakt. Door kinderen bij elk stapje te complimenteren en niet te hoge verwachtingen te hebben, stimuleren we ze het leuk vinden om dingen zelf te doen. Door succeservaringen groeit het zelfvertrouwen. Complimentjes zijn hierbij heel belangrijk. Kinderen leren niet alleen van ons, maar ook van elkaar. Zien dat een ander kind al zelf zijn jas aan kan doen of zelf zijn laarzen aan kan trekken, stimuleert een kind vaak om dit zelf te proberen. En als het nog een beetje te moeilijk is, dan helpen we. Misschien lukt het een klein stukje, dat is een complimentje waard. We nemen de jonge kinderen vaak mee naar de toiletruimte als de grote kinderen naar het toilet gaan. Door veel te benoemen en mee te laten kijken worden kinderen gestimuleerd om ook op het potje of op het toilet te gaan. Het proberen is hierbij minstens zo belangrijk als het resultaat.

Om kinderen te leren opruimen, zetten wij eerst een opruimliedje aan of we zingen een opruimlied. We geven het goede voorbeeld en we sturen en coachen de kinderen waar nodig. Om het overzichtelijk te maken voor de kinderen helpt het om ze een taak(je) te geven. We complimenteren als iets goed gaat. Gaat het nog niet zo goed; geen probleem. Dan doen we het gewoon samen.

Ieder kind is uniek

Vrij spel is heel belangrijk. Door goed te observeren, zien we wat ieder kind individueel, maar ook wat de groep als geheel nodig heeft. Is er behoefte aan beweging? Dan gaan we naar buiten of doen bewegingsspelletjes. Is er behoefte aan rust? Dan geven we de kinderen ruimte om zich terug te trekken of bijvoorbeeld rustig aan tafel een puzzel te maken of een boekje te lezen. We bieden zowel gestructureerde als spontane activiteiten aan. We proberen ieder kind enthousiast te maken om hieraan mee te doen. Ieder kind mag zichzelf zijn bij ons. We nemen ze serieus. We luisteren naar ze, maken oogcontact en praten vaak op gelijke hoogte. We sluiten ons aan bij hun ervaringen en interesses. Een kind kan bijvoorbeeld heel trots zijn op zijn nieuwe kleding. We spelen dan in op de situatie. Misschien wil het kind dan wel een modeshow lopen! Of een ander kind dat naar de boerderij is geweest en er enthousiast over is, wil misschien wel een boerderij bouwen in de speelhoek. We benoemen hun sterke kanten en laten dit aan de groep zien.

Lekker voorspelbaar

Een vast dagritme; het lijkt misschien wat saai, maar kinderen houden ervan. Zo weten ze waar ze aan toe zijn en wat er van hen wordt verwacht. Dat geeft rust.

Doen we dan nooit iets spontaans? Natuurlijk wel, maar dan leggen we het uit aan de kinderen. Verder richten we de ruimtes overzichtelijk in en houden we ons aan vaste huisregels en afspraken. Wel zo duidelijk.

Structuur bieden

Het is fijn voor kinderen, wanneer ze weten waar ze aan toe zijn en wat er van ze wordt verwacht. Ze hebben veel baat bij structuur, regelmaat en herhaling. Dat geeft ze een veilig gevoel en ze leren er veel van. We werken met een vast dagritme, wat we zichtbaar maken door de dagritmekaarten die ophangen. Elke ochtend behandelen we deze kaarten in de kring. We betrekken de kinderen hier actief bij. Wat gaan we eerst doen? Wat daarna? Wanneer gaan we weer naar huis? Dit biedt de kinderen houvast en veiligheid. Niet alleen de dag verloopt voorspelbaar. Ook wij als pedagogisch professionals vertonen voorspelbaar gedrag. Kinderen weten waar ze bij ons aan toe zijn. Dat geeft ze een gevoel van veiligheid en geborgenheid.

Voor elk spel een plek

Voor elk spel is ruimte. In onze kinderopvang bieden wij een omgeving met voldoende prikkels en uitdagingen, afgestemd op de verschillende leeftijden en ontwikkelingsniveaus van de kinderen. Zowel binnen als buiten nodigen de ruimtes uit tot spelen, ontdekken en leren. In de lokalen werken wij met duidelijke hoeken en vaste speelplekken, zoals een bouwhoek, leeshoek en speelhoek. Hierdoor is het voor kinderen helder wat zij op welke plek kunnen doen. Deze overzichtelijke indeling geeft houvast, stimuleert zelfstandig spel en draagt bij aan een gevoel van veiligheid en rust. Ook in de tuin is deze structuur zichtbaar, met vaste plekken voor bijvoorbeeld bewegen, ontdekken en rustig spel. Elk kind heeft een eigen, herkenbare plek voor persoonlijke spullen. Jassen kunnen worden opgehangen aan vaste kapstokken, vaak voorzien van een eigen symbool of naam, zodat kinderen hun spullen zelfstandig kunnen herkennen en terugvinden. Ook voor tassen en andere persoonlijke items is er een vaste plek.

Een plekje voor baby's

Baby's hebben genoeg ruimte om te kunnen bewegen of om juist even tot rust te komen. We hebben een hoge box en een box op de vloer. Er is ruimte om te leren kruipen en rollen en er is speelgoed dat uitdaagt om te gaan ontdekken of bewegen. Ook buiten kunnen baby's veilig afgeschermd spelen. Zowel binnen als buiten zijn pedagogisch professionals binnen handbereik of minimaal binnen oogbereik. Zo weten de kinderen dat we altijd beschikbaar voor ze zijn.

Zindelijkheid

Een vast onderdeel in het dagritme is verschonen of naar de wc gaan. Thuis kan een kind al verder zijn in het proces van zindelijkheid dan op het kinderdagverblijf. We volgen hierbij het kind en gaan niet sneller dan dat het kind aangeeft.

Zindelijkheidstraining begint wanneer een kind zelf aangeeft dat het een vieze luier heeft. In principe begint de zindelijkheidstraining thuis. Zodra het kind thuis actief bezig is met zindelijk worden, kunnen wij op het kinderdagverblijf hierbij aansluiten. We nemen het kind van jongs af aan mee met de verschoonrondes van de grote kinderen. Zo wekken we vaak alvast wat interesse. We zijn voor een positieve benadering en belonen de kinderen in het proces van zindelijk worden met een stickerkaart. We belonen het proces, niet

per se het resultaat! Als blijkt dat een kind er toch niet helemaal aan toe is om zonder luier te komen, staken wij het proces soms na meerdere ongelukjes. Dit doen we om te voorkomen dat het kind er bijvoorbeeld onzeker door wordt. We proberen het gewoon nog eens als het kind er wel aan toe is.

Wat een dag(ritme)!

Onderstaande tijden zijn richtlijnen. Wij maken daarbij voortdurend de afweging tussen het dagritme van de groep en individuele behoefte van de kinderen. Bij het werken met 0-jarigen houden we zoveel mogelijk rekening met het dagritme van het kind en het ritme dat hij thuis gewend is. Wanneer een kind één jaar wordt, nemen we hem meer mee in het dagprogramma van de groep.

Het dagritme zorgt voor een goede balans tussen samen, alleen, rust en uitdaging.

Van	Tot	Activiteit	Ontwikkelingsgebied*
07.30	09.00	Binnenkomst/vrij spel	O - SE
09.00	09.30	Gezamenlijk opruimen	T – SE - M
09.30	09.45	Kring en begeleide activiteiten	T – SE - OG
09.45	10.15	Eten en drinken: we eten fruit/groente en drinken thee of water, een enkele keer kan dit ook iets anders zijn, bijvoorbeeld door een verjaardagsviering. Hierna gaan kinderen die zindelijk zijn naar de wc. Kinderen die twee keer slapen, gaan na het fruit naar bed.	T – SE – M - OG
10.15	11.15	Vrij spel binnen of buiten en/of begeleide activiteiten.	T – SE – M
11.15	11.30	Gezamenlijk opruimen en handen wassen. Naar het toilet: we gaan met de kinderen mee naar het toilet. Uiteraard mogen de kinderen tussendoor gebruik maken van het toilet.	T – SE - M
11.30	12.00	Lunch: boterhammen eten en melk drinken. We zingen een liedje voor het eten en kletsen met elkaar tijdens het eten. Vervolgens handen wassen en gezichten schoonmaken.	T – SE – M – OG
12.00	15.00	Kinderen die één keer slapen, gaan na de lunch naar bed. De kinderen die wakker zijn, kunnen vrij spelen of we bieden een begeleide activiteit aan. Tussendoor krijgen de kinderen nog wat te drinken en te eten zoals een volkoren soepstengel.	T – SE – M - OG
14.30	15.00	De oudere kinderen komen/zijn uit bed. De jongere kinderen hebben ieder hun eigen slaapritme, dus zullen na deze tijd ook nog naar bed gaan.	T – SE – M
15.00	15.30	Eten en drinken: we eten wat groente en drinken water. Na het eten en drinken doen we eventueel een korte activiteit. Hierna gaan de kinderen naar het toilet en/of worden verschoond.	T – SE – M - OG
16.00	18.00	Vrij spel en/of begeleide activiteiten.	T – SE - M
16.30	18.00	Kinderen worden opgehaald; ouders en pedagogisch professionals hebben een korte overdracht.	O

* Uitleg begrippen ontwikkelingsgebieden:

T = Taalontwikkeling

SE = Sociaal emotionele ontwikkeling

M = Motorische ontwikkeling

O = Ouderbetrokkenheid

OG = Ontluikende gecijferdheid

Aan de praat

Door te praten en uitleg te geven, weten de kinderen wat een pedagogisch professional doet en wat er gebeurt. Deze voorspelbaarheid geeft ze een veilig gevoel.

Uiteraard houden we rekening met het begripsniveau en de interesses van kinderen. Ook als het even mis gaat, leggen we uit wat er gebeurt. Zo leren ze de situatie beter te begrijpen, hun gevoelens te verwoorden en de gevolgen van hun handelen beter te begrijpen.

De wereld begrijpen

“Goedemorgen Kevin! Wat fijn dat je er bent! Kijk, Benthe is er al. En daar is Donna. Kijk, William speelt daar met de duplo.” Zodra het kind op het kinderdagverblijf is, beginnen we meteen met noemen van namen en vertellen wat het ziet. Hierbij volgen we het kind. Naar wie of naar wat kijkt het? Door alles te benoemen en veel te herhalen leren kinderen taal. Door taal leren ze de wereld begrijpen. Elke ochtend noemen we de namen van de kinderen. Ieder kind wordt persoonlijk, bij naam begroet. Er is ruimte voor een gezellig kletspraatje en we praten over actuele onderwerpen. We lezen en zingen, zeggen versjes op en tellen. Alles geven we taal.

Goed verhaal

Niet alleen in de kring, maar ook op schoot, tijdens vrij spel als een kind erom vraagt lezen we boeken. Het ene kind heeft interesse in het verhaal, het andere kind kijkt graag naar plaatjes. In dat geval benoemen we alleen de plaatjes, maar we geven altijd taal aan wat zij zien of aanwijzen. Elke groep heeft een plekje waar rustig een boekje gelezen kan worden. Er zijn boekjes waar de kinderen altijd zelf bij kunnen of mogen. We werken met thema's. Elk thema vraagt om andere liedjes en andere plaatjes. Zo breidt de woordenschat uit en leren de kinderen voortdurend nieuwe woorden. Bij de thema's hebben we woordkaarten. We kijken er eerst goed naar met de kinderen en benoemen wat er op de plaatjes staat. De woordkaarten zijn altijd in het zicht van de kinderen.

Een mooi gebaar

Om taal begrijpelijker te maken, zetten we voorwerpen en gebaren in. We kunnen bijvoorbeeld zingen over een koetje en een kalfje, maar hoe leuk is het als we daar ook echt een speelgoedkoetje en kalfje bij gebruiken? Dit prikkelt kinderen om mee te doen, helpt hen verbanden te leggen en ondersteunt het begrijpen van taal. Kinderen zijn gek op liedjes met gebaren. Daarom maken we veel gebruik van gebarenliedjes, zowel om taal aan te leren als voor de gezelligheid. Mimiek en gebaren versterken de betekenis van woorden en maken communicatie duidelijker. Onze pedagogisch professionals zijn hierin geschoold en hebben een training babygebaren gevolgd. Daardoor kunnen zij gebaren bewust en op een juiste manier inzetten ter ondersteuning van de taalontwikkeling.

Er zit muziek in

Door te zingen pikken kinderen taal sneller op. Daarom zingen we veel. In de kring, maar ook tussendoor. Tijdens overgangsmomenten is muziek een heel goed middel om iets te zeggen. We zingen bijvoorbeeld altijd een liedje voor we gaan opruimen en voordat we beginnen met eten en drinken. De kinderen begrijpen zo precies wat er van ze verwacht wordt. We zingen en maken muziek. Soms met instrumenten erbij. Tijdens een feestje maken we vaak muziek met zijn allen. Ook de baby's doen mee. We hebben zelfs collega's die gitaar spelen. Dat is nog eens leuk taal leren!

Spelend leren

Kinderen krijgen bij ons alle ruimte om te ontdekken. We bieden allerlei soorten speelgoed aan, doen verschillende activiteiten en laten ze contact maken met andere kinderen. Zo stimuleren we hun motorische ontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling, taalontwikkeling en hun creativiteit.

Daarbij kijken we goed waar een kind in zijn ontwikkeling is en wat er nodig is om bij de volgende stap te komen, want we vinden het belangrijk om een kind niet te overvragen, maar wel om te voldoen aan de behoefte van ieder kind. Dat geldt ook voor kinderen waarbij sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong.

Spelenderwijs

Door te spelen, leren kinderen het allermeeest. Wij vinden vrij spel erg belangrijk. We zijn er, we observeren, we zijn beschikbaar. Maar we verstoren het liefst zo min mogelijk het vrije spel. Er zijn overzichtelijke speelplekken, -hoekjes en open kasten waar kinderen zelf speelgoed uit mogen kiezen. Er is materiaal waar ze altijd naar kunnen pakken, maar er is ook materiaal dat we afwisselen. Na ieder speelmoment ruimen we samen alles op. Als de kinderen na het tafelmoment dan weer gaan spelen is alles weer geordend. Dat daagt weer opnieuw uit tot spel en prikkelt de creativiteit. Soms is het juist fijn als we iets klaarzetten om kinderen uit te dagen eens met iets anders te spelen. We helpen ze ontdekken wat ze kunnen en wat ze leuk vinden en complimenteren ze met wat ze bedenken en doen.

Buiten hebben we een heerlijke grote tuin waar heel veel te ontdekken is. Als kinderen van thuis warme (regen)kleding mee krijgen kunnen we ook met minder goed weer lekker naar buiten. Buiten is het een paradijs van kosteloos materiaal. Gras, takken, bladeren, water, modder, zand... noem maar op! Door te voelen en te ontdekken leren de kinderen.

Ongestoord spelen

Een kind dat geconcentreerd aan het spelen is, storen we liever niet. Als de betrokkenheid zo hoog is, leert het kind juist op zijn eigen manier. Als dat betekent dat we daardoor bijvoorbeeld iets later aan tafel gaan, is dat prima. Spelen is belangrijk.

Samen met ouders

De communicatie met ouders vinden wij heel belangrijk. We houden via het ouderportaal bij wat de kinderen doen. Vooral in de overdracht vertellen we waar het kind mee gespeeld heeft en hoe de dag is geweest. Heb je als ouder vragen over de ontwikkeling van je kind? Dan is er altijd ruimte om hierover met ons in gesprek te gaan. We kunnen eventueel adviezen geven of waar nodig adviseren om doorverwijzing te vragen naar andere professionals.

Vind je het leuk om als ouder betrokken te zijn bij het kinderdagverblijf en/of de organisatie? Wij hebben een ouderwerkgroep. Het is altijd mogelijk vrijblijvend een vergadering bij te wonen of ideeën aan te dragen.

Ontwikkelen door te bewegen

Binnen en buiten, overal kun je bewegen. Een baby beweegt in de box of in de grondbbox, een dreumes heeft de ruimte om te kruipen en te klauteren en de peuters moeten kunnen klimmen, springen, dansen, rennen enzovoorts. Binnen kan er niet gerend worden, dus we gaan zo veel mogelijk naar buiten. Daar kan gerend worden, gefietst, we lopen, klimmen, springen en scheppen in de zandbak. Kunnen we echt niet naar buiten? Geen probleem! We zetten de muziek aan en gaan dansen of we spelen leuke beweegspelletjes. Ook binnen kunnen we hindernisbanen maken. Rollen, kruipen en klimmen. Bewegen is leuk en gezond. Door lekker te bewegen leren de kinderen spelenderwijs met hun lichaam omgaan.

Kijk eens wat ik durf!

“Kijk eens wat ik al kan!” Je kijkt en daar staat een peuter boven op de leuning van de bank. “Wow! Knap van jou zeg! Jij durft! Weet je wat, we gaan zo naar buiten en daar kan je lekker klimmen. Dan gebruiken we de bank maar om te zitten.” Natuurlijk staat veiligheid voorop, maar een kind moet de ruimte krijgen om grenzen te verleggen en te ontdekken wat het kan. In de tuin is daar bijvoorbeeld veel ruimte voor. We stimuleren kinderen hun eigen grenzen te verleggen, maar altijd binnen hun eigen veiligheid, zowel mentaal als fysiek. Bijvoorbeeld de schommel die steeds iets hoger mag. Of een klein stukje de dikke boom opklimmen. Van het muurtje afspringen op het gras, superknap. En vinden ze het een beetje eng? Dan houden we elkaars hand toch vast!

De eerste vriendschappen

Naast hutten en zandkastelen bouwen, werken kinderen op het kinderdagverblijf ook aan vriendschappen. Misschien is dat wel het mooiste aan de kinderopvang.

De kinderen maken samen lol en leren naar elkaar te luisteren, elkaar te helpen en op hun beurt te wachten. Dat gaat niet altijd vanzelf. Daarom begeleiden we de kinderen in het omgaan met elkaar. Bijvoorbeeld door kinderen te leren elkaar complimentjes te geven of ruzies weer bij te leggen. Daar hebben ze hun leven lang profijt van!

Jouw kind op de groep

Ieder kind is uniek en ontwikkelt op zijn eigen tempo en op zijn eigen manier. Ook op sociaal gebied zijn kinderen verschillend. Het ene kind omringt zich graag met zoveel mogelijk vrienden, terwijl een ander kind het liefst rustig alleen speelt. Het is allemaal goed. Uiteraard zijn er wel afspraken en regels die voor iedereen gelden. Zo mag er voor de veiligheid niet gerend worden in het lokaal, wordt er niet met speelgoed gegooid en schreeuwen we niet binnen. We gaan op een vriendelijke manier met elkaar om. Dat betekent niet dat je met iedereen vrienden hoeft te zijn natuurlijk, maar we behandelen elkaar wel met respect. Een ruzietje hoort er wel eens bij. Ook van ruzie maken kun je leren. We proberen de kinderen te stimuleren zelf oplossingen te bedenken. Lukt dat even niet? Dan helpen we graag. We zijn er om te bemiddelen en te helpen zoeken naar oplossingen, zodat kinderen daar later profijt van hebben. Dagelijks bieden we activiteiten aan. De ene keer is dat een spel, de andere keer weer iets anders zoals een knutselactiviteit. Kinderen mogen hieraan meedoen als ze het leuk vinden, maar het moet niet. Het is op vrijwillige basis. We proberen ze wel enthousiast te maken. Zo leren ze steeds nieuwe dingen en kunnen ze misschien wel hun eigen talenten ontdekken!

Samen verschillend

Kinderen zijn dus allemaal verschillend en juist die diversiteit is zo leuk. Kinderen zien eerst nog geen verschil tussen zichzelf en de ander. Ze zijn nog voornamelijk op zichzelf gericht. Naarmate ze ouder worden, ontdekken ze steeds meer verschillen tussen zichzelf en een ander. Daar spelen wij graag op in! We beamen en benoemen de verschillen op het moment dat kinderen hier interesse in gaan krijgen. We stimuleren ze om elkaar te leren kennen, elkaar te accepteren en van elkaar te leren.

Zoveel te ontdekken!

Om nog meer te kunnen ontdekken dan alleen het kinderdagverblijf maken we graag uitstapjes met de kinderen. Samen eropuit gaan stimuleert de ontwikkeling.

Eerder in het hoofdstuk **Onze locatie** heb je kunnen lezen wat er bij ons allemaal in de omgeving te doen is.

Er zijn veel mogelijkheden voor uitstapjes. We kunnen een wandeling over het Bolwerk maken, naar de bootjes kijken in de jachthaven, een bezoekje brengen aan de bibliotheek of bij het station naar de treinen kijken. Ook als er in de buurt iets te doen is, hebben we soms de mogelijkheid om even te gaan kijken. Ringrijden in de stad bijvoorbeeld. Uiteraard staat de veiligheid van de kinderen voorop, dus het aantal kinderen in de groep moet het toelaten. Samen ontdekken is leuk!

Wanneer we een uitstapje willen ondernemen dat niet op loopafstand van het kinderdagverblijf ligt, informeren we de ouders minimaal één week voorafgaand aan het uitstapje. Dit doen we met een bericht in het ouderportaal. Het protocol 'Uitstapjes' is een intern document, maar is op aanvraag in te zien.

Opvang buiten de eigen stamgroep

Het kan gebeuren dat we groepen samenvoegen.

Op deze locatie doen we dat zo:

Elk kind op het kinderdagverblijf heeft een vaste basisgroep, met een vast team van pedagogisch professionals. Dit is de groep waar het kind volgens het contract de opvang afneemt. Het uitgangspunt is dat de kinderen het overgrote deel van de dag op hun eigen groep opgevangen worden.

Je kind kan op activiteitenbasis een moment verblijven op een andere stamgroep. Regel hierbij is dat hij of zij voor het eet-, en drinkmoment weer terug is op zij/haar eigen stamgroep. Dit kan worden gedaan bij een gezamenlijke activiteit of als er een kind op zijn eigen groep op dat moment geen aansluiting heeft met leeftijdsgenoten (Een moment tussen de middag bijvoorbeeld).

Op tijden dat wij onderbezet mogen staan, aan het begin en eind van de dag (zoals beschreven in het pedagogisch beleid onder 'Stabiliteit op de groep'), voegt groep 3 samen met groep 4 op groep 3, en voegt groep 1 samen met groep 2 op groep 2.

Incidenteel kunnen groepen worden samengevoegd tijdens rustige momenten in de schoolvakanties. Groep 3 voegt samen met groep 4 op groep 3, en groep 1 voegt samen met groep 2 op groep 2. Hierbij wordt altijd zorgvuldig afgewogen of dit, vanuit pedagogisch oogpunt, in het belang is van de kinderen. De pedagogisch professionals informeren vooraf de ouders via het ouderportaal wanneer van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt.

Doorgaande lijn

Het komt vaak voor dat kinderen van een kinderdagverblijf naar de basisschool en de BSO gaan. Ook komt het voor dat een kind tevens of vervolgens een peutergroep bezoekt.

Gaat de opgedane kennis over jouw kind dan verloren? Nee hoor! Er is sprake van een doorgaande lijn en jij kunt daar een rol in spelen als ouder. Bij het vertrek van een kind van het kinderdagverblijf krijgen ouders het kinddossier mee. Ouders maken zelf de keuze om informatie uit het kinddossier over te dragen aan de andere groep binnen KOW of naar de basisschool.

Doorstroming van het kinderdagverblijf naar de BSO

Bij het vertrek van een kind van het kinderdagverblijf krijgen ouders het kinddossier mee. Ouders maken zelf de keuze om informatie uit het kinddossier over te dragen aan de basisschool en/of de BSO. Wij streven ernaar om in de toekomst, met toestemming van ouders, kennis en informatie over de ontwikkeling van alle kinderen van kinderdagverblijven over te dragen aan het basisonderwijs en/of de BSO.

Doorstroming van het kinderdagverblijf naar de peutergroep

Het kinddossier wordt aan ouders overgedragen. We kunnen ervoor kiezen contact op te nemen met het andere kinderdagverblijf in verband met de doorgaande lijn. Ouders worden hiervan eerst op de hoogte gebracht.

Samenwerking met de basisschool

Als een kind vier jaar is geworden, zwaaien wij het kind uit. Het dossier zal aan ouders worden overgedragen. Mocht er vanuit school nog behoefte zijn aan een gesprek, dan mag er na toestemming van ouders contact opgenomen worden.

Tot slot

Zoals we ons best doen om ieder kind een prettige opvang te bieden, met ruimte om te ontdekken, te spelen en te leren, hebben we met de grootst mogelijke zorg dit werkplan samengesteld. We hopen hiermee een duidelijk beeld te geven over onze werkwijze.

Mochten er desondanks ouders zijn die vragen hebben, verduidelijking willen of opmerkingen hebben over dit werkplan. Neem gerust contact met ons op!

 0118 - 61 45 32

 info@skow.nl

 www.kinderopvangwalcheren.nl